

Dels relatius

En construccions com *Em va dir que no podia venir, cosa que em va saber molt de greu* o *No vam retransmetre el programa per dificultats tècniques, raó que va desvetllar moltes suspícies*, podem veure fàcilment la presència d'una oració subordinada relativa que s'enllaça a l'oració principal per mitjà d'un terme relatiu neutre: *cosa que i raó que*. L'antecedent d'aquests termes relatius és tota l'oració principal. Si es vol —les coses es poden explicar de maneres diferents sense que variïn els fets— es pot dir que *cosa i raó* constitueixen l'antecedent en representació de les oracions anteriors respectives. El fet és idèntic al que s'esdevé amb les construccions següents, el terme relatiu dels quals ja no podem dir que és un relatiu neutre: *Va viure molt de temps entre els lapons, poble que va arribar a conèixer molt bé. Va dissertar sobre els parlars pirinencs, tema que havia estudiat a fons. Vivia amb l'obsessió dels mosquits, insectes que li causaven moltes molesties*. Efectivament, així com els substantius *cosa, causa, raó, fet, acte, motiu*, etc., poden representar tota una oració, i convertir-la, així, en un antecedent apte a ésser substituït pel relatiu *que*, un bon nombre de noms que tenen també un cert valor genèric, com *poble, home, persona, animal, planta, terra, llibre, tema, màquina, moble, ciutat, aparell*, etc., poden també, en representació de noms més específics, fer d'antecedents d'un terme relatiu, en unes construccions que no són estrictament necessàries però tanmateix no pas infreqüents, i les quals potser es poden justificar per una funció d'ordenació del pensament o de classificació de les matèries tractades.

Però una cosa és la representació d'un nom o grup nominal per mitjà d'un altre que el comprèn perquè té un valor més ampli o genèric —*els lapons per poble, el romani per planta, el martell per eina*, etc.—, i una altra la representació d'aquest mateix nom o grup per un altre nom que sigui el seu determinat —*com els lapons per cultura, el romani per olor, el martell per mànec*, etc.—, que alguns també practiquen, i que s'ha de considerar inadmissible. Podem dir *Va collir un brot de romani, planta molt corrent en aquell indret*, però, en canvi, no podem prendre aquesta construcció per model i dir «*Va collir un brot de romani, olor que li agradava molt*». Cal dir, *Va collir un brot de romani, l'olor del qual li agradava molt*, que és una construcció de relatiu possessiu.

Albert Jané